

Dr. James Dobson

**CĂSĂTORIA:
ÎMPLINIRE
sau
FRUSTRARE?**

Ediția a II-a

Noua Speranță

Cuprins

Focus on the Family	9
Dragostea romantică	17
Conflictul în căsnicie	23
Femeia casnică	43
Dr. Dobson vorbește despre familie	61
Unicitatea masculină și cea feminină	69
Semnificația masculinității	79
Viața sexuală a adulților	97
Homosexualitatea	119
Rezolvarea problemelor legate de menopauză	125
La vârsta de mijloc și după... ..	147
Comentarii finale	153

Dragostea romantică

Credeți că există dragoste la prima vedere?

Deși unii cititori nu vor fi de acord cu mine, afirm că dragostea la prima vedere este o imposibilitate emoțională și fizică. De ce? Deoarece dragostea nu este doar un entuziasm de moment, romantic; înseamnă mai mult decât dorința de a te căsători cu un potențial partener; trece dincolo de atracția sexuală intensă; depășește cu mult emoția de a câștiga un râvnit premiu social. Toate acestea sunt emoții manifestate instantaneu, la prima vedere, *dar ele nu reprezintă dragostea.*

Dragostea adevărată, spre deosebire de concepțiile atât de răspândite, este o expresie a celei mai profunde aprecieri pentru o ființă umană; este o sensibilitate față de nevoile celuilalt, trecute, prezente și viitoare. Este lipsită de egoism, capabilă să dăruiască și să se preocupe de celălalt. Credeți-mă, acestea nu sunt atitudini în care cineva „cade“ orbește, ca într-o groapă.

Am reușit să dezvolt o dragoste durabilă față de soția mea, dar aceasta nu s-a întâmplat instantaneu. Dragostea *s-a dezvoltat* și acest proces are nevoie de timp. A fost necesar să o cunosc pentru a putea aprecia profunzimea și stabilitatea caracterului ei, pentru a mă familiariza cu nuanțele personalității ei, de care mă bucur

acum. Familiaritatea din care izvorăște dragostea nu poate fi generată de o „seară încântătoare, într-o cameră aglomerată“. Nu poți iubi pe cineva necunoscut, oricât de atrăgător pare!

Credeți că se poate face cu ușurință deosebire între dragostea adevărată și dragostea pur pasională?

Nu, nu cred. Trebuie să accentuez cu toată forța următorul lucru: euforia dragostei pasionale pare a fi dragostea la cel mai înalt nivel al ei, dar *niciodată* nu este o stare permanentă. Atât și nimic mai mult! Dacă crezi că poți trăi numai pe vârful unui munte, an după an, mai bine renunță! Emoțiile parcurg mereu un ciclu: intense-mici-intense și deoarece sentimentul romantic este și el o emoție, va oscila cu certitudine.

Dar cum putem distinge dragostea adevărată de pasiunea temporară? Dacă nu ne putem bizui pe sentimente, cum putem decide dacă ne vom angaja sau nu, cu toată voința, într-o astfel de relație? La aceste întrebări există un singur răspuns: este nevoie de timp. Cel mai bun sfat pe care îl pot oferi unui cuplu care dorește să se căsătorească (sau se află în fața altei decizii care le va influența întreaga viață) este: *nu* adoptați decizii importante, hotărâtoare pentru tot restul vieții în grabă și sub imperiul emoțiilor. Dacă aveți îndoieli, așteptați. Această sugestie este utilă pentru fiecare dintre noi.

Credeți că Dumnezeu alege un partener special pentru fiecare creștin în parte și apoi are grijă să ajungă să se căsătorească?

Nu, aceasta este o supoziție periculoasă ca să îți întemeiezi pe ea concepția despre căsătorie. Un tânăr de care m-am ocupat mai demult mi-a spus că într-o noapte s-a trezit cu impresia intensă că Dumnezeu dorea ca el să se căsătorească cu o fată pe care a

întâlnit-o doar ocazional. Dimineța a căutat-o și i-a transmis mesajul, care — presupunea el — a venit din partea lui Dumnezeu. Fata s-a gândit că nu ar fi bine să Îl supere pe Dumnezeu și a acceptat propunerea. Sunt căsătoriți de șapte ani și luptă din răputeri pentru supraviețuirea căsniciei lor, chiar din ziua nunții!

Oricine crede că Dumnezeu obstrucționează dreptul alegerii libere a fiecărui om și îi garantează astfel o căsnicie reușită, va avea un șoc. Aceasta nu înseamnă că Dumnezeu nu este preocupat de alegerea unui partener de viață sau că nu va răspunde unor cereri specifice de călăuzire într-o decizie atât de importantă. Bineînțeles că trebuie să știm care este dorința lui Dumnezeu într-o problemă decisivă, așa cum este aceasta, iar eu însumi m-am consultat în repetate rânduri cu Dumnezeu înainte de a cere mâna viitoarei mele soții. Totuși, nu cred că Dumnezeu conduce o agenție matrimonială pentru toți cei care I se închină. El ne-a dăruit capacitatea de judecată, bunul simț și puterea de a alege și se așteaptă ca noi să folosim aceste înzestrări și în problemele matrimoniale. Cei care cred altceva se aruncă impulsivi în căsătorie, gândind, „Dumnezeu ne-ar fi oprit dacă nu ar fi aprobat căsătoria noastră.“ Este o poziție periculoasă pentru o decizie atât de importantă.

Credeți că dragostea dintre soț și soție este permanentă, durează o viață întregă?

Poate fi și ar trebui să fie. Totuși, chiar și dragostea adevărată este o floare fragilă. Dacă vrem să supraviețuim, trebuie să o menținem și să o protejăm. Dragostea poate dispărea când un soț lucrează șapte zile pe săptămână, când nu există timp pentru clipe romantice, când soțul și soția uită cum să vorbească unul cu celălalt. Latura romantică a relației de dragoste se poate ofili datorită presiunilor de rutină ale vieții. Pe ce poziție se situează

căsnicia în ierarhia valorilor dumneavoastră? Îi mai rămân doar rămășițele programului dumneavoastră supraaglomerat sau este ceva de valoare care trebuie păstrat? Dacă nu este întreținută, dragostea veritabilă se stinge.

Am nouăsprezece ani și sunt necăsătorită. Știu că în căsnicie apar și situații deosebit de dificile. Dacă este așa, merită oare efortul?

Sunt de acord cu tine, o căsnicie nefericită este o experiență îngrozitoare, dar, pe de altă parte, o căsnicie reușită este o comoară pentru întreaga viață. Dintr-un punct de vedere personal, îți pot spune despre căsnicia mea cu Shirley că este lucrul cel mai minunat din viața mea și există milioane de alți oameni care pot aduce o mărturie similară. Vezi, viața te va confrunta cu probleme, indiferent de opțiunile tale; dacă rămâi singură, frustrările tale vor fi de natură diferită, dar vor exista. În legătură cu opțiunea de a te căsători sau nu îți voi da un sfat pe care l-am primit eu însumi de la un învățător de Școală duminicală, al cărui nume nu mi-l mai amintesc. Iată ce m-a învățat el: „Nu te căsători cu persoana cu care poți trăi; căsătorește-te cu persoana fără de care nu poți trăi... dacă apare în viața ta.“ Oricare opțiune vei alege, să știi că viața de căsnicie nu este un panaceu universal, care rezolvă orice problemă și, dacă dorești dezvoltarea căsătoriei la întregul potențial pe care îl posedă, atunci este necesară o dăruire totală din partea ambilor parteneri.

Credeți că soții și soțiile fericite pot trăi fără dispute și conflicte?

Nu. Căsniciile cele mai fericite sunt acelea în care soții au învățat *cum* să facă față disputelor și conflictelor. Doresc să vă spun că între disputele sănătoase și cele dăunătoare există o mare

diferență, în funcție de modul în care sunt abordate neînțelegerile. Într-o căsnicie instabilă, ostilitatea este adeseori îndreptată direct împotriva persoanei partenerului: „Nu ești în stare să faci ceva ca lumea; de ce oare m-am căsătorit cu tine? Ești incredibil de stupidă și, pe zi ce trece, semenii tot mai mult cu mama ta.“ Aceste comentarii despre persoana partenerului lovesc direct în centrul sentimentului valorii personale și produc crize interioare intense. Evident, astfel de conflicte tăioase sunt extrem de dăunătoare pentru o căsnicie. De cealaltă parte, conflictele normale rămân concentrate asupra problemei care a stârnit neînțelegerea: „Cheltuiești banii mai repede decât îi pot câștiga!“; „Mă deranjează când nu mă anunți că vii mai târziu la masă!“; „Aseară m-ai făcut să mă simt prost în fața prietenilor noștri.“ Aceste conflicte, încărcate totuși de o mare tensiune emoțională, sunt mult mai puțin dăunătoare pentru forțele ce se confruntă. Un cuplu normal le poate rezolva prin compromisuri și negocieri, iar a doua zi, „câmpul de luptă“ poate fi ușor curățat de resturile conflictului.

Capacitatea de a aborda conflictele într-un mod *adecvat*, este poate cel mai important concept pe care trebuie să îl învețe tinerii căsătoriți. Cei care nu deprind această tehnică, nu au decât două alternative: 1) să canalizeze toate supărările spre interiorul lor, unde vor mocni și se vor acumula timp de o viață întreagă, sau 2) să atace direct personalitatea partenerului. Cuplurile care adoptă una dintre pozițiile de mai sus pot fi întâlnite în sălile tribunalului.

Conflictul în căsnicie

**Care este problema cea mai frecventă din căsnicie,
despre care ați auzit?**

Să presupunem că mâine după-amiază la ora patru dau o consultație de specialitate unei persoane care vine pentru prima dată la mine. Cine este această persoană și ce o aduce la mine? În primul rând, pacientul va fi, probabil, doamna Jones și nu soțul ei. Rareori se întâmplă ca bărbatul să fie primul care caută o consiliere în astfel de probleme și, chiar dacă o face, motivele lui sunt diferite de ale soției lui. Ea vine pentru că mariajul ei o scoate din minți. El vine pentru că *soția* lui este cea care îl deranjează.

Doamna Jones va avea, probabil, între douăzeci și opt și patruzeci și doi de ani, iar problema ei va fi *extrem* de familiară pentru mine. Cu toate că detaliile vor fi diferite, frustrarea despre care îmi va povesti mâine după-amiază se va conforma unui tipar deja bine cunoscut. Iată cam ce îmi va spune:

John și cu mine eram îndrăgostiți unul de altul când ne-am căsătorit. În primii doi sau trei ani am avut de înfruntat unele probleme, în special de ordin financiar, dar știam că el mă iubește, iar el știa că și eu îl iubeam. Apoi, ceva a început să se schimbe.

Nu sunt sigură dacă pot descrie exact ce s-a întâmplat. Cu cinci ani în urmă a fost promovată la locul de muncă și aceasta îi cerea să lucreze mai mult. Dar am avut nevoie de acești bani, deci nu ne-a îngrijorat timpul suplimentar în care trebuia să lucreze. Dar cursa aceasta nu s-a mai oprit niciodată. Acum vine târziu în fiecare seară. Este atât de obosit încât îl aud cum își trage picioarele după el. Întreaga zi aștept sosirea lui pentru că am atât de multe lucruri să îi spun, dar el nu prea are chef de vorbă. Deci, îi pregătesc cina și mănâncă singur. (Eu și copiii cinăm mai devreme.) După cină, John mai dă câteva telefoane și lucrează la birou. Vă spun drept, îmi place să vorbească la telefon pentru că, măcar așa, îi pot auzi glasul. Apoi se uită la televizor și se culcă. Acesta este programul zilnic, cu excepția zilei de marți când joacă baschet sau, ocazional, în unele seri are întâlniri de serviciu. În fiecare sâmbătă dimineața joacă golf cu câțiva prieteni, iar duminica o petrecem, aproape întreagă, la biserică. Credeți-mă, uneori trec două sau trei luni fără să avem o singură discuție mai profundă. Înțelegeți ce vreau să spun? Mă simt atât de singură în casă, cu trei copii care se agață mereu de mine. În vecini nu sunt prea multe femei acasă deoarece majoritatea lucrează.

Dar mai sunt și alte lucruri care mă deranjează la John. Rareori mă scoate undeva în oraș, iar luna trecută a uitat de aniversarea noastră. Uneori mă întreb dacă are măcar un singur gând romantic. Nu poate deosebi un trandafir de o garoafă, iar la Crăciun îmi scrie pe felicitare doar „John.“ Între noi nu există apropiere și căldură, dar, la sfârșitul zilei, dorește să avem relații sexuale. Iată-ne întinși în pat, fără să fi comunicat cu adevărat de săptămâni. Nu este deloc tandru sau drăguț, dar dorește să răspund cu pasiune apetitului său sexual. Vă spun că nu o pot face. Desigur, îmi îndeplinesc datoria de soție, dar nu îmi face nici o plăcere. După încheierea celor două minute de satisfacție, John se întoarce pe partea cealaltă și adoarme, iar eu stau întinsă lângă el plină de resentimente și simțindu-mă ca o prostituată ieftină. Puteți crede

asa ceva? Mă simt pur și simplu folosită de propriul soț pentru satisfacerea dorințelor lui sexuale! Aceasta mă aruncă într-o stare de depresie profundă! Această stare durează deja de mai mult timp. Simt că nimeni nu mă iubește... Sunt o mamă ratată și o soție îngrozitoare. Uneori cred că nici Dumnezeu nu mă mai iubește.

Ei bine, dați-mi voie să vă spun ce s-a întâmplat recent între noi. Ne-am certat des. Conflictele au fost serioase. Cred că aceasta este singura cale de a-i atrage atenția. Săptămâna trecută am avut o dispută incredibil de dură chiar în fața copiilor. A fost groaznic. Lacrimi. Strigăte. Insulte. Tot ce vă puteți imagina. Două zile am stat la mama. Acum nu mă pot gândi decât la divorț ca la singura cale de scăpare. Oricum, John nu mă mai iubește, deci nimic nu mai are importanță. Acesta este motivul pentru care am venit la dumneavoastră. Oare procedez bine?

Doamna Jones vorbea ca și cum ar fi singura femeie din lume care a trecut prin astfel de probleme. Dar nu este singura. Părerea mea este că aproximativ 90 la sută din divorțuri se datorează unora dintre elementele descrise de doamna Jones: un soț extrem de ocupat, îndrăgostit de munca lui și care tinde să devină lipsit de sensibilitate și romantism, necomunicativ, căsătorit cu o femeie vulnerabilă, singură, romantică și care își pune mereu întrebări cu privire la valoarea ei ca ființă umană. Devin o pereche tipică. El muncește ca un cal, iar ea îl cicălește tot timpul.

Soțul meu este insensibil la nevoile mele, dar cred că este dispus să se schimbe, dacă îl pot face să înțeleagă în ce mod sunt diferită față de el. Mă puteți ajuta să îi comunic eficient nevoile mele?

În primul rând, dați-mi voie să vă spun cum să *nu* o faceți. Nu recurgeți la ceea ce eu numesc „tehnica amenințării,” care include

o serie nesfârșită de cicăleli, insistențe, plângeri și acuzații. Iată un exemplu de aplicare a acestei metode greșite în cazul unui soț care vine obosit de la serviciu: „George, nu vrei să lași ziarul deoparte pentru cinci minute și să mă ascuți? Cinci minute este chiar atât de mult? Oricum, se pare că nu prea îți pasă de sentimentele mele. De când nu am mai ieșit undeva? Chiar dacă am pleca undeva, ți-ai lua și ziarul cu tine. Crede-mă, George, uneori am impresia că nu te mai interesează nimic legat de mine și de copii. Dacă o dată, măcar o dată, ai manifesta puțină dragoste și înțelegere, aș cădea la picioarele tale etc... etc... etc.“

Evident, nu aceasta este calea de a atrage atenția lui George. Acest veritabil bombardament îl determină rareori pe soț să scape mai mult decât câteva cuvinte. În locul acestei metode falimentare, trebuie să alegeți ocaziile de apropiere și înțelegere. Pentru ca soțul să învețe care vă sunt nevoile trebuie să alegeți bine momentul, cadrul și metoda eficientă.

1. Momentul potrivit. Alegeți un moment când, de obicei, soțul este mai relaxat și disponibil să discute; poate că această ocazie se va prezenta după cină, când toate luminile se sting, sau poate în prospețimea dimineții. Cel mai nepotrivit moment al zilei este prima oră după sosirea soțului de la serviciu. Cu toate acestea primele șaizeci de minute sunt alese cu precădere pentru declanșarea ostilităților. Nu vă aruncați într-o dezbatere atât de dificilă fără o atență pregătire prealabilă, asigurându-vă astfel șanse maxime de reușită.

2. Cadrul. Situația ideală ar fi plecarea undeva într-un loc atrăgător împreună cu soțul dumneavoastră, într-o seară sau într-un week-end. Dacă probleme de ordin financiar vă împiedică, încercați să economisiți din cheltuielile curente sau din alte surse. Dacă totuși nu puteți pleca niciunde, încercați să ieșiți în oraș, lăsând copiii cu altcineva. Dacă nici aceasta nu este posibil, încercați să găsiți un moment când viața familiei vă permite câteva clipe de liniște, când copiii sunt ocupați cu altceva și telefonul nu

mai sună. În general, cu cât plecați mai departe de casă, cu toate problemele și grijile ei, cu atât vor crește șansele de a ajunge la o comunicare mai profundă.

3. Metoda. Este foarte important ca soțul dumneavoastră să nu considere discuția ca un atac la adresa persoanei sale. Noi toți suntem înzestrați cu sisteme defensive care ne protejează în caz de atac. Nu declanșați aceste sisteme defensive. Mai degrabă, modul în care purtați discuția trebuie să fie călduros și plin de iubire. Nu uitați că vorbiți despre nevoile și dorințele *dumneavoastră*, nu despre defectele *soțului*. De asemenea, trebuie să luați în considerare starea lui emoțională. Amânați discuția dacă are probleme dificile la serviciu, dacă nu se simte prea bine sau dacă situațiile prin care a trecut recent l-au afectat serios. Când momentul, cadrul și metoda converg toate spre o situație favorabilă, deschideți-vă sufletul și exprimați-vă cât de bine puteți sentimentele cele mai profunde.

Sugerați cumva că o femeie trebuie să adopte o atitudine servilă, ca un cățeluș în fața stăpânului, cerșindu-i mângâierile?

Cu certitudine nu! Menținerea demnității și respectului de sine este una dintre prioritățile principale ale căsniciei. Trebuie să accentuăm aceasta cu toată tăria. Am observat că majoritatea căsniciilor (dacă nu toate) suferă de deficiența recunoașterii unei caracteristici universale a naturii umane. *Prețuim ceea ce nu reușim să obținem; discredităm tot ceea ce putem avea! Poftim lucrurile inaccesibile; disprețuim aceleași lucruri atunci când intră definitiv în posesia noastră.* Pentru un copil nici o jucărie nu este atât de frumoasă ca jucăria din vitrina magazinului. Un automobil râvnit de mult timp rareori oferă satisfacția anticipată când este obținut. Acest principiu are consecințe și mai dramatice în planul căsniciei.

Să privim puțin la cazul unui Don Juan, veșnicul îndrăgostit care zboară de la o floare feminină la alta. Inima arde de dorința întâlnirii unei prințese imaginare care își pierde pantofiorul aurit. Fiecare dram de energie este folosit pentru ademenirea ei. Dar intensitatea dorinței lui depinde de inaccesibilitatea ei. În momentul când visul său pățimaș se realizează începe să se întrebe: „Oare aceasta am dorit?” Mai târziu, pe măsură ce relația progresează spre rutina vieții cotidiene, este atras de noi prințese și începe să își frământa mintea căutând o cale de scăpare de modelul deja învechit.

Bineînțeles, nu sugerez că toți bărbații (nici măcar majoritatea lor) se comportă atât de iresponsabil și exploatează slăbiciunile femeilor ca acest veșnic rătăcitor. Dar, la un nivel mai puțin intens, majoritatea bărbaților și femeilor simt aceleași impulsuri. De nenumărate ori am fost martorul transformărilor spectaculoase ale unor relații plictisitoare într-un adevărat torent de iubire și dorințe, atunci când unul din parteneri încearcă să îl respingă pe celălalt și să rupă legătura dintre ei. După ani de apatie, flacăra iubirii arde din nou, alimentată de dorințe romantice și speranțe noi.

Acest principiu se aplică, într-un mod deosebit, familiei mele, în aceste momente. Acum, când scriu aceste rânduri, mă aflu în sala de așteptare a unui spital, unde soția mea, Shirley, trece printr-o dificilă operație la abdomen. Scriu ca să îmi domolesc tensiunea și îngrijorarea. Deși am fost întotdeauna foarte apropiați, în această dimineață dragostea mea tandră și aprecierea mea față de ea se află la un nivel maxim. Cu mai puțin de cinci minute în urmă un chirurg a ieșit din sala de operație și l-a anunțat pe un bărbat care stătea lângă mine că soția lui are cancer. I-a vorbit cam neglijent despre infecția malignă. Chirurgul soției mele va ieși cam peste o oră și mă simt extrem de vulnerabil, temându-mă de ce îmi va comunica. Deși dragostea mea față de Shirley nu a slăbit *niciodată* în acești paisprezece ani de când suntem împreună,

totuși rareori am simțit iubirea cu aceeași intensitate ca în aceste momente în care amenințarea plutește în aer. Vedeți, emoțiile noastre nu sunt provocate doar de obținerea a ceea ce nu avem, ci și de posibilitatea unei pierderi ireparabile. (În timp ce scriam propoziția de mai sus, a apărut doctorul și mi-a spus că operația a decurs normal, fără complicații, și nu au fost depistate urme de cancer. Într-adevăr, sunt un om recunoscător! Simpatia mea profundă s-a îndreptat spre acea familie nefericită la a cărei tragedie am fost martor.)

Iertați-mi devierea de la subiect și permiteți-mi să reafirm principiul enunțat: *ardem de dorința după ce nu putem obține, dar disprețuim ceea ce nu ne mai poate scăpa din mână.* Această axiomă are semnificații majore în problemele romantice și, fără îndoială, a influențat și viața *dumneavoastră*. Uităm că nici chiar căsătoria nu anulează sau nu schimbă acest principiu. Ori de câte ori un partener începe să se umilească singur în fața celuilalt, măcinat de lipsa respectului de sine, când își manifestă teama de a nu fi respins de partener, când cerșește o mână întinsă, adeseori va întâlni o neașteptată atitudine de dispreț din partea celui pe care îl iubește și de care are nevoie. Ca și în cazul relațiilor dinaintea căsătoriei, nimic nu stinge mai repede focul romantismului decât această atitudine de dependență emoțională și acceptare a disprețului celuilalt. De fapt, un astfel de partener comunică următorul mesaj: „Oricât m-ai trata de rău, eu tot voi rămâne la picioarele tale, pentru că nu pot supraviețui fără tine.“ Acesta este modul cel mai eficient pe care îl cunosc de a distruge o frumoasă prietenie.

Ce vă recomand așadar? Trebuie ca soții și soțiile să lupte permanent unul cu celălalt pentru a-și manifesta independența? Nu! Să se joace de-a șoarecele și pisica pentru a crea condițiile necesare unei „provocări“ a iubirii? Nicidecum! Ceea ce vă sugerez este ca în cadrul căsniciei să vă mențineți respectul de sine și sentimentul demnității.

Sunt convinsă că îmi pierd soțul. Manifestă semne de plictiseală și lipsă de interes față de mine. În public se poartă nepoliticos cu mine iar acasă mă înconjoară cu tăcere. Și, bineînțeles, viața noastră sexuală este aproape inexistentă. Am insistat și l-am rugat să mă iubească, dar zilnic pierd tot mai mult teren. Ce pot face pentru salvarea căsătoriei noastre?

Aceste simptome descriu ceea ce eu numesc „sindromul capcanei.“ Mai des decât ne închipuim, bărbații gândesc în felul următor: „Am treizeci și cinci de ani (sau oricare altă vârstă) și de întinerit n-o să mai întineresc. Vreau, într-adevăr, să-mi petrec tot restul vieții mele alături de această femeie? M-am plictisit de ea și alte femei mă interesează mai mult. Dar nu există nici o cale de scăpare pentru că «sunt prins în capcană». Acestea sunt sentimentele care preced, de obicei, infidelitatea conjugală și pot fi simțite în tensiunile dintre soț și soție.

Cum trebuie să reacționeze o soție care înțelege semnalele emise de soțul ei și își dă seama că el se simte prins în capcană? Evident, cea mai greșită metodă ar fi să consolideze barele cuștii soțului ei, dar de cele mai multe ori, exact aceasta este reacția ei inițială. Gândindu-se cât de important este el pentru ea, cât de greu s-ar descurca fără el și dacă nu cumva s-a încurcat cu o altă femeie, îngrijorarea o cuprinde și o îndeamnă să se agațe și mai tare de el, să-l țină mai strâns. Disperarea cu care își pledează cauza și rugămintele nu îl determină pe soț decât să o disprețuiască mai tare și relația lor va continua să se destrame. Datorită experienței pe care am acumulat-o sfătuind multe cupluri cu probleme, am descoperit o cale mult mai eficace. Cea mai bună metodă de a readuce un partener înapoi în centrul iubirii reciproce nu este cea de a-i face jocul, implorându-l și cerșindu-i dragostea. În loc de a-i spune: „De ce te porți așa cu mine?“ „De ce nu vorbești cu mine?“ sau „De ce nu mă mai iubești?“, soția ar trebui să se retragă puțin. Când trece pe lângă soțul ei pe hol, deși

în mod obișnuit l-ar atinge sau i-ar vorbi, ar fi mai bine să se prefacă că nici nu l-a observat. Dacă el o tratează cu tăcere, ea ar trebui să răspundă la fel. Totuși, nu trebuie să manifeste ostilitate și agresivitate și să explodeze atunci când el o întreabă ce are. Mai degrabă răspunsul ei trebuie să fie liniștit, încrezător și... misterios. Efectul acestei comportări este deschiderea capcanei. În loc să i se arunce de gât și să se lipească de el ca o lipitoare, soția ar trebui să slăbească strânsoarea și să-și provoace astfel soțul. Urmarea va fi că el va începe să se întrebe dacă nu cumva a mers prea departe și este pe punctul de a pierde ceva extrem de prețios. Dacă totuși nu se va întoarce la soția lui, înseamnă că relația dintre ei s-a răcit iremediabil.

Ceea ce vă recomand este foarte greu de exprimat în scris și sunt convins că unii cititori vor interpreta greșit sugestiile mele. Nu recomand dezlănțuirea unui acces de furie, să puneți piciorul în prag și să vă cereți cu insistență drepturile conjugale sau să alunecați într-o stare de profundă tristețe. Vă rog să nu mă considerați alături de acele voci contemporane care mobilizează toate forțele feminine la o bătălie sexuală totală. Nimic nu este mai neatractiv pentru mine ca o femeie furioasă, hotărâtă să pună mâna pe ce este al ei, într-un fel sau altul. Nu, răspunsul nu este un acces de mânie, ci afișarea unei liniștite încrederi în sine!

Pe scurt, demnitatea în cadrul căsniciei se menține în același mod ca în timpul primelor întâlniri. Atitudinea potrivită este: „Te iubesc și îți sunt total devotată, dar nu pot controla decât jumătate din relația noastră. Nu pot pretinde dragostea ta în schimbul iubirii pe care o am eu față de tine. Ai venit la mine din proprie voință când ne-am căsătorit. Nimeni nu ne-a forțat să ne unim prin căsătorie. Numai aceeași voință liber exercitată poate întreține dragostea noastră. Dacă te decizi să mă părăsești, voi fi rănită și zdrobită peste măsură deoarece nu am păstrat nimic pentru mine, m-am dăruit ție cu toată ființa mea. Cu toate acestea, te las să pleci și, în cele din urmă, voi supraviețui. Nici la început nu am putut să te oblig să mă iubești, nici acum nu o pot face.“

Uneori, această deschidere a capcanei conduce la schimbări revoluționare ale relației dintre parteneri.

Cu toate că o iubesc mult pe soția mea (și sunt convins că și ea mă iubește), totuși relația dintre noi nu a progresat deloc în ultimii ani. Se pare că nu facem altceva decât să muncim, să facem curățenie în casă, să ne ocupăm de copii, să reparăm ce se strică prin casă, mașina etc. — știți și dumneavoastră, responsabilitățile de rutină ale vieții. Cum putem evada din acest mod de viață care ucide tot romantismul și frumusețea? Cum putem înprospăta căsătoria noastră?

Eu numesc viața pe care ați descris-o „viața de rutină“, referindu-mă la nesfârșitele responsabilități ale adulților, care pot deveni apăsătoare și chiar distructive pentru o căsătorie. Dacă lăsați viața să continue în acest ritm, sunteți în pericol să sacrificați ceva prețios din relația dumneavoastră. Vă sugerez să depuneți efortul de a introduce patru ingrediente noi în viața căminului dumneavoastră.

Primul pas este plăcerea. O dată pe săptămână ar trebui să ieșiți undeva singur cu soția, lăsând copiii acasă. De asemenea, găsiți unele activități cu întreaga familie, cum ar fi sportul, alte forme de recreere sau alte opțiuni care vă stau la dispoziție.

În al doilea rând, trebuie să întrețineți focul romantismului din relația voastră prin bilețele de dragoste, surprize, câte o cină la lumina lumânărilor, scurte călătorii neașteptate sau alte posibilități pe care le aveți la îndemână.

În al treilea rând, *trebuie* să vă rezervați timp și energie pentru relații sexuale semnificative. Trupurile obosite nu pot participa decât la relații sexuale marcate de extenuare fizică. Aspectul fizic al relației conjugale poate și trebuie abordat în mod creator.

În al patrulea rând, căsniciile cele mai fericite sunt acelea în care amândoi partenerii se străduiesc să dezvolte respectul de sine al celuilalt. Nevoile eului *pot* fi împlinite în cadrul familiei și nimic nu contribuie mai mult la apropierea și stabilitatea din cadrul căminului decât transmiterea sentimentelor de încredere și respect reciproc ale celor doi soți.

Fiecare adult responsabil trebuie să fie preocupat de sarcinile „vieții de rutină“, dar aceste obligații nu trebuie să atace sănătatea fizică și psihică a căsniciei și nici armonia dintre soți.

Am ajuns la concluzia că soțul meu *nu poate* înțelege nevoile mele emoționale. Nu citește cărțile pe care i le dau, nu merge la seminarii pe aceste teme și nici nu vorbește cu mine despre frustrările mele. Totuși, este un om bun, fidel și un tată eficient. Cum mă sfătuiți să rezolv această dilemă?

Răspunsul pe care îl voi da *nu* vă va mulțumi. Dar știu că este în armonie cu Scriptura. Sfatul meu este să schimbați ce se poate modifica, să explicați ce se poate înțelege, să-l învățați ce poate să perceapă, să soluționați ce se poate rezolva și să negociați acolo unde se poate ajunge la un compromis. Creați căsnicia cea mai bună pe care o puteți realiza din materia primă pe care o aduc în cămin două ființe imperfecte, cu două personalități unice, distincte. *Dar în cazul muchiilor tăioase care nu se pot netezi și al defectelor care nu se pot remedia, încercați să vă dezvoltați cea mai bună perspectivă cu putință asupra dificultăților respective și hotărâți-vă să acceptați realitatea așa cum este.* Primul principiu al menținerii sănătății psihice este acceptarea acelor lucruri care nu pot fi schimbate. Foarte ușor poți fi zdrobit de situații adverse care îți scapă de sub control, dar poți și să te decizi să le suportă. Poți avea *voința* să rămâi ferm sau să te refugiezi în lașitate.

Cineva a scris:

Viața nu îmi poate da bucurie și pace,
dar eu pot avea *voința* să le am
Viața nu îmi oferă decât timp și spațiu,
dar eu le pot umple.

Puteți accepta faptul că soțul dumneavoastră *niciodată* nu va fi în stare să vă împlinească toate nevoile și aspirațiile? Rar se întâmplă ca o ființă umană să satisfacă orice speranță sau dorință care arde în pieptul altui om. Evident, moneda are două fețe: nici dumneavoastră nu puteți fi soția perfectă pentru el. El nu este mai bine înzestrat decât dumneavoastră să satisfacă întreaga gamă de nevoi emoționale pe care le aveți, decât sunteți dumneavoastră să deveniți partenerul sexual ideal pe care îl visează el. Fiecare partener trebuie să accepte slăbiciunile, defectele, nervozitatea, oboseala și, ocazional, „durerile de cap“ ale celuilalt. Căsnicia bună nu este cea în care domnește perfecțiunea; este o relație în care o perspectivă sănătoasă trece cu vederea o mulțime de aspecte nerezolvabile. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că soția mea, Shirley, a adoptat această atitudine realistă față de mine!

În răspunsul precedent ați menționat de două ori termenul „perspectivă.“ Explicați vă rog semnificația acestui cuvânt.

Dați-mi voie să spun același lucru altfel. O ușoară modificare a modului în care percepeți persoana soțului vă va determina să îl considerați mult mai bun. Talentata scriitoare (și prietena mea) Joyce Landorf a explicat mai bine decât oricine ce este această perspectivă. În primii ani ai căsniciei, ea era supărată pe soțul ei din zeci de motive. Dick, fără să își dea seama, o insulta prin

manierele și comportamentul său. De exemplu, în fiecare seară o întreba: „Joyce, ai încuiat ușa din spate?” De fiecare dată ea răspundea afirmativ, dar soțul ei se ducea totuși să verifice dacă ușa era încuiată. Joyce putea interpreta comportarea lui doar în două moduri. Sau el credea că ea nu spune adevărul, sau credea că nu are nici măcar atâta ținere de minte încât să își amintească dacă a încuiat ușa sau nu. Amândouă alternativele o înfuriau la culme. Acest scenariu simboliza multe alte surse de conflict dintre ei.

Apoi, într-o seară pe când Dick tocmai verifica ușa, Domnul i-a vorbit lui Joyce.

— Privește cu atenție la el, a spus Domnul.

— Ce vrei să spui, Doamne? a replicat ea.

— Am făcut din soțul tău un „paznic al ușilor“. Este un om al detaliilor. Din acest motiv este un bancher atât de priceput. Examinează o listă de cifre și găsește imediat o greșeală pe care alții au trecut-o cu vederea. L-am înzestrat cu capacitatea de a-și asuma importante responsabilități în domeniul bancar. Vezi, Joyce, Eu l-am făcut pe Dick un „paznic al ușilor“ și doresc ca tu să-l accepți așa cum este.

Ce perspectivă fantastică! De multe ori cele mai supărătoare caracteristici ale bărbatului nu sunt decât efecte secundare ale calității pe care soția o admiră cel mai mult. Poate că precauția și cumpătarea lui au fost exact calitățile prin care și-a asigurat succesul în carieră, lucru pe care Joyce îl admira foarte mult. Sau poate că atenția puțin exagerată pe care o avea față de mama sa, care pe ea o contraria, nu era altceva decât o altă dimensiune a devotamentului său față de familie. Sau poate că sângele rece pe care îl avea în momente de criză era responsabil de lipsa lui de spontaneitate și exuberanță în zilele liniștite. Esența răspunsului meu este că *Dumnezeu l-a înzestrat pe soțul dumneavoastră cu temperamentul pe care îl are și trebuie să acceptați acele*

caracteristici pe care nu și le poate schimba. În definitiv și el trebuie să facă același lucru față de dumneavoastră. Aceasta am vrut să spun atunci când am afirmat că voia lui Dumnezeu este să fim perseverenți în căsnicie. El dorește să avem caractere tari, să privim viața aceasta ca pe ceva trecător și nu chiar atât de important. Această tărie a minții noastre este exprimată atât de bine de apostolul Pavel pe când era în închisoare. Scriind prietenilor săi creștini, el a afirmat: „Căci m-am deprins să fiu mulțumit cu starea în care mă găsesc. Știu să trăiesc smerit și știu să trăiesc în belșug. În totul și pretutindeni m-am deprins să fiu sătul și flămând, să fiu în belșug și să fiu în lipsă. Pot totul în Cristos care mă întărește“ (Filipeni, 4:11-13).

Trebuie să admit că și soțul meu este incapabil să îmi împlinească toate nevoile. Este lipsit de romantism, necomunicativ și întotdeauna va fi astfel. Impasul este definitiv. Decât să perseverez, așa cum sugerați dumneavoastră, mai degrabă aș dori să divorțez. Dar ezit și în permanență mă gândesc la argumente pro sau contra acestui pas. Vă rog să îmi spuneți dacă divorțul este soluția pentru astfel de situații.

Deseori am văzut femei care au trecut prin aceleași frământări ca dumneavoastră. O astfel de femeie se gândește zi și noapte la alternativa divorțului și compară multele dezavantaje cu o atracție majoră: *evadarea*. O îngrijorează efectul divorțului asupra copiilor, se întreabă cum va reuși să-i întrețină și cum vor reacționa părinții ei când vor afla. Aspectele pozitive și negative se tot învârtesc în mintea ei. Să divorțeze sau să nu divorțeze? Este atât atrasă cât și îngrozită de desfacerea căsătoriei.

Această etapă de reflecție îmi aduce aminte de un film documentar clasic turnat în zilele copilăriei filmului. Operatorul a surprins pe peliculă o scenă dramatică, petrecută pe turnul Eiffel. Sus

în vârf se afla un „inventator“ naiv care a construit un set de aripi asemănătoare aripilor de pasăre. Le-a legat de brațe cu scopul de a zbura cu ajutorul lor, dar nu era convins că va putea zbura cu ele. Filmul îl arată mergând până la marginea platformei, uitându-se în jos, apoi retrăgându-se speriat. Din nou se apropia de margine încercând să își adune curajul de a se arunca în gol, dar iarăși se refugia în siguranța platformei. Chiar dacă aparatele de atunci erau primitive, totuși operatorul a reușit să surprindă lupta interioară a candidatului la zbor. „Să mă arunc sau nu? Dacă aripile mă țin, devin celebru. Dacă nu, mor.“ Ce joc de noroc!

În cele din urmă, eroul filmului s-a dus până la margine, a rămas agățat în mâini pentru un moment crucial al destinului său, s-a legănat de câteva ori și apoi și-a dat drumul în abisul de sub el. Ultimele secvențe au fost filmate cu camera orientată direct în jos, în timp ce omul cădea ca o piatră. Nici măcar nu a încercat să dea din aripi în cădere.

Dintr-un anumit punct de vedere, femeia care se străduiește să își construiască o familie dar este dezamăgită se află în același impas ca și zburătorul din film. Știe că divorțul este periculos și aidoma unui salt în neprevăzut, dar poate că totuși va reuși să zboare liberă ca o pasăre. Are curajul să sară? Nu, mai bine rămâne în siguranța platformei. De cealaltă parte, acest salt ar putea fi mult râvnita eliberare. În definitiv toată lumea procedează la fel. Se leagănă puțin în ceața incertitudinilor... și deseori se aruncă în gol.

Dar ce se întâmplă în continuare? Am observat că în majoritatea cazurilor „aripile“ nu rezistă așa cum se părea la început. După toate procedurile legale de divorț, stabilirea custodiei copilului și împărțirea bunurilor, viața se întoarce la rutina monotonă, cotidiană. Dar ce rutină! Pentru a-și întreține familia trebuie să își caute un loc de muncă, dar nu cunoaște nici o meserie cerută pe piață. Se poate angaja chelneriță, recepționeră sau vânzătoare. Dar după ce plătește femeia pe care a găsit-o să

stea acasă cu copiii (*dacă* reușește să găsească pe cineva), îi vor rămâne puțini bani ca să își permită prea multe. Nivelul ei energetic este la o cotă chiar mai scăzută decât cel financiar. Vine acasă extenuată de muncă, dar trebuie să împlinească nevoile pre-sante ale copiilor, fapt ce o irită. Este o experiență dură.

Apoi privește la fostul ei soț care se descurcă excelent. Câștigă mult mai bine decât ea și absența copiilor îi oferă mai multă libertate. Mai mult (și acesta este un aspect important), în societatea noastră statutul de bărbat divorțat este superior celui de femeie divorțată. El își găsește adesea o iubită mai tânără și mai atrăgătoare decât prima lui soție. Gelozia începe să o roadă pe fosta soție care este singură și, nu este nici o surpriză, din nou se găsește într-o profundă stare de depresie.

Aceasta nu este doar o povestire inventată de mine pentru a descuraja divorțul. Este un model tipic. Am văzut multe femei care au cerut divorțul pentru aceleași motive cu cele menționate mai sus (nu pentru infidelitate) și care își regretă decizia. Soții lor, cărora le descoperă în cele din urmă calitățile, încep să devină, din nou, tot mai atrăgători pentru ele. Dar aceste femei au pășit deja dincolo de granițele căsătoriei... și acum trebuie să se supună forțelor naturii.

Răspunsul pentru o familie compusă din soți prea ocupați și soții singure nu este divorțul. Faptul că lumea a adoptat o poziție liberală în privința desfacerii căsătoriei, nu înseamnă că standardele biblice s-au schimbat. Doriți să știți *cu precizie* ce crede Dumnezeu despre divorț? El și-a expus părerea cu toată claritatea în Maleahi, 2:13-17, referindu-se în special la bărbații care caută noi surse de satisfacții sexuale în afara căminului: „Iată acum ce mai faceți: Acoperiți cu lacrimi altarul Domnului, cu plânsete și gemete, așa încât El nu mai caută la darurile de mâncare, și nu mai poate primi nimic din mâinile voastre. Și dacă întrebați: «Pentru ce?»... Pentru că Domnul a fost martor între tine și nevasta din tinerețea ta, căreia acum nu-i ești credincios, măcar

că este nevasta și tovarășa cu care ai încheiat legământ! Nu ne-a dat Unul singur Dumnezeu suflarea de viață și ne-a păstrat-o? Și ce cere acel Unul singur? Sămânță dumnezeiască! Luați seama dar în mintea voastră, și nici unul să nu fie necredincios nevastei din tinerețea lui! «Căci Eu urăsc despărțirea în căsătorie, zice Domnul Dumnezeu lui Israel — și pe cel ce își acopere haina cu sâlnicie — zice Domnul oștirilor. De aceea luați seama în mintea voastră, și nu fiți necredincioși!»

De ce bărbații de astăzi sunt atât de insensibili față de nevoile soțiilor lor? Se pare că sunt foarte „uituci” chiar și atunci când se depun toate eforturile de a le comunica aceste nevoi și de a-i educa.

Mă întreb dacă bărbații s-au schimbat chiar atât de mult în ultimii ani. Mai degrabă mă îndoiesc că bărbații au reacționat *vreodată* așa cum doresc femeile. Oare fermierul de acum un secol venea acasă de la câmp și își întreba soția, „Cum te-ai descurcat astăzi cu copiii?” Nu, el era la fel de insensibil față de natura femeii pe cât sunt soții de astăzi. Ceea ce s-a schimbat este *relația dintre femei!*

Femeile de acum un secol făceau toate lucrurile împreună: găteau, își puneau compoturi pentru iarnă, își spălau rufele la râu, se rugau, ajungeau la menopauză și îmbătrâneau împreună. Când un copil se năștea, mătușile, bunicile și vecinele erau acolo ca să o învețe pe tânăra mamă cum să schimbe scutece, să hrănească și să-și educe copilul. Acest permanent contact feminin asigura climatul emoțional necesar. Femeia nu era niciodată singură.

Din nefericire, situația s-a schimbat. Familia extinsă a dispărut, privând-o pe soție de acea sursă de siguranță și prietenie. Mama și sora locuiesc în alte orașe. Familiile americane se mută tot la trei sau patru ani, împiedicând astfel formarea unor relații de durată cu vecinii. Mai este încă un factor semnificativ: tendința

femeilor americane de a fi tot mai competitive din punct de vedere economic devenind astfel mai suspicioase una față de alta. Multe femei nici măcar nu se gândesc să invite pe cineva la ele până când casa nu este revopsită, remobilată sau redecorată. Cineva a spus, „Am muncit din greu să avem case frumoase, dar nimeni nu intră în ele!“ Rezultatul este separarea, sau ar trebui să îi spun izolare, iar primul ei efect este singurătatea.

Încep să recunosc existența unei „pete albe“ în atitudinea față de soția mea. Întotdeauna am crezut că dacă asigur nevoile financiare ale familiei și sunt credincios soției mele Anita, mi-am făcut datoria de soț. Dar vreți să spuneți că sunt responsabil și de împlinirea nevoilor ei emoționale?

Este adevărat, mai cu seamă astăzi, când femeile casnice sunt supuse la atâtea atacuri. Tot ce au învățat ele din copilărie este supus ridiculizării și batjocorii. Rar trece o zi fără ca valorile iudeo-creștine să nu fie ironizate pe față și subminate.

- Ideea că maternitatea este o investiție importantă a timpului unei femei suferă un bombardament neîntreput.
- Concepția potrivit căreia bărbatul și femeia trebuie să devină un singur trup, găsindu-și adevărata identitate unul în celălalt și nu ca indivizi izolați și aflați în concurență unul cu altul, este astăzi considerată o insultă pentru femei.
- Convingerea că divorțul nu este o alternativă viabilă a fost, practic, abandonată de toți.
- Descrierea femeii și soției ideale din Proverbele, 31:10-31, este de neconceput pentru femeia modernă. (*Dragă, dar a trecut mult timp de atunci și ne-am emancipat!*)
- Rolul femeii de a-și ajuta bărbatul, de a pansa rănilor familiei, de a fi o sursă de dragoste, de a-și zidi căminul, de a naște copii este privit astăzi cu dezgust.

Toate aceste valori adânc înrădăcinate, pe care multe femei încearcă să le apere cu disperare, sunt permanent supuse mâniei dezlănțuite a iadului însuși. Mass-media — radioul, televiziunea și presa — lucrează neobosit la erodarea ultimelor vestigii ale tradiției creștine. Femeile care încă mai cred în această moștenire spirituală valoroasă sunt pur și simplu luate în derâdere! Totul este făcut ca să se simtă demodate, stupide și neîmplinite și, în cele mai multe cazuri, respectul lor de sine este ireparabil vătămat. Ele se luptă cu o mișcare socială care mătură totul în calea ei și prea puțini sunt cei ce le sprijină.

Dați-mi voie să vorbesc și mai direct. Pentru bărbatul care apreciază disponibilitatea soției sale de a merge împotriva opiniei publice și de a rămâne acasă singură, fără vecine, doar cu copii gălăgioși și adolescenți încăpățânați, a sosit momentul să o ajute. Nu sugerez doar spălarea vaselor sau curățenia în casă. Mă refer la asigurarea unui sprijin emoțional, prin conversații, prin a o trata ca pe o adevărată doamnă, prin întărirea respectului față de ea însăși, prin acordarea unei zile de recreere veritabilă pe săptămână, prin invitarea ei la o masă în oraș și prin a-i spune deseori că o iubește. Fără aceste arme, ea se va simți vulnerabilă în fața dușmanilor familiei, a familiei *lui*!

Ce efect asupra căsniciei are prăbușirea sistemului de relații dintre femei?

Poate fi devastator. Lipsirea femeii de orice sprijin emoțional din afara căminului supune relația soț-soție la o tensiune considerabilă. În acest caz, soțul devine principala sursă de conversație, mărturisire a sentimentelor, părtășie și dragoste. Dar ea nu este singura lui responsabilitate. Bărbatul trebuie să facă față unei mari presiuni, atât interne cât și externe, la serviciu. Respectul lui de sine depinde de succesul cu care rezolvă toate aceste responsabilități, iar statutul familiei depinde de reușita lui. Când ajunge

seara acasă mai are puține resurse pentru a satisface nevoile soției sale care se simte singură... chiar dacă o înțelege.

Permiteți-mi să vorbesc deschis femeilor care se luptă să își consolideze căminul și au soți necomunicativi și extrem de ocupați: *nu puteți depinde de bărbatul dumneavoastră pentru satisfacerea tuturor nevoilor pe care le aveți*. Permanent veți fi frustrată de incapacitatea lui de a vă satisface nevoile. În loc să așteptați aceasta, ar fi bine dacă ați încheia prietenii cu mai multe femei cu care puteți să vorbiți, să râdeți, să visați, să glumiți și să vă recreați. În jurul dumneavoastră se află mii de soții și mame care au aceleași nevoi. Dacă veți începe să le căutați și ele vă vor căuta. Organizați-vă diverse activități, studii biblice, acțiuni în biserică sau alte genuri de utilizare a timpului. Dar, oricât de mult ar costa, rezistați tentației de a vă retrage între cei patru pereți, în autocompătimire, așteptând ca soțul să se întoarcă de la lucru călare pe un cal alb.